



Елин Пелин

В съдилището
Разказ по Антон Чехов

Пред съдията се изправи нисичък, съвършено мършав селенин, облечен в сплескана и покъсана риза и в кирливи панталони от дебело сукно. Неговите рошави коси, нашареното от сипаница лице и очите му, които едвам се забелязваха от гъстите му и увиснали вежди, го правеха начумерен и сурованин. Той беше бос.

– Ела по-близо, Донко – почна съдията, – ела по-близо и отговаряй на въпросите ми. На 4-ий юлий акцизният стражар Иван Акиноров, като минавал сутринта край твоята градина, забележил една леха, посеяна с тютюн, заради което той ти състави акт... Как станало това?

– Кое?

– Как се е случило това, тъй ли, както го обяснява Акиноров?

– Да, така е...

– Добре, но ти защо си посеял тютюн?

– Кое?

– Ти твоето „кое“ остави, ами отговаряй на въпроса: защо си посеял тютюн?

– Ако да нямах нужда, не бих го и посеял – измрънка Донко и погледна тавана.

– За какво ти трябваше този тютюн, ти нали каза, че не пушиш?

– Тютюна ли?... Ние с него лекуваме шугата.

– Кои са тези – ние?

– Ние, народа – селяните от Голяма Неволя...

– Слушай, Донко Петров, не се преструвай на глупец, ами отговаряй, както трябва, не ми дрънкай за шугата сега.

– Аз откакто съм се родил, не съм дрънкар, а сега дрънкам... – избъбра Донко и примига с очите. – Мигар ваша милост, господин съдия, може да лекува шугата без тютюневи корени, мигар ако полееш една шугава овца само с „луча“ или друго нещо, мислиш ще оздравее? Бил съм дърдорил!... Че това си е съвсем право, господин съдия. Пък да я не лекуваш никак, грехота е... най-последна овца е, къщата ти блажи и децата ти облича... Най-последна беглика й плащам. Не е например магаре... то може и да се не лекува, но то носи...

– Кой те пита тебе за магарета?

– Кой, мене ли?... Че вий сами ме питате. По нас лекуват само овците от шуга, магарета не лекуват, те, знаеш, могат да се чешат и сърбежа им минава.

– И тъй, ти казваш, че си посеял тютюн само за да лекуваш шугата на овците – тъй ли?

– Ами за какво друго, за да го бодна над ухото си ли?

– Но за да излекуваш овцете си, ако не дай боже зашугавеят, ти мож да викнеш фелдшерът... там... знаеш, от околията...

Донко се засмя:

– Сега чак я изпече, господин съдия... Ще ти дойде теб фелдшерът за една шугава овца... Ние за себе си ги не викаме, та за овците... После трябва да продадем пет, та да му платим лека... Па да я излекува – добре, ами той, знаеш, ще я умори по-бързо от шугата... Па какви са кисели това докторите, господин съдия: намръщени, мълчаливи, гневливи... кряска ти като на добитък, нарича те простак, диване, говедо, тамо-нему... Тия нека си лекуват вас, санким гражданите, а ние нашата шуга ще си лекуваме сами.

– Ти на мене недей ми свежда вода от четиресет дерета, приятелю... Ти много добре знаеш, че сеенето на тютюн без особено разрешение е строго забранено, и затова кога стражаринът те е потърсил, ти си се скрил.

– О, чувай, боже, как да не съм знаял – знаял съм, но, знаеш, аз мисля, че и закона знае, че има шугави овци... А пък дето казваш, че съм се крил, да ме прощаваш ти мене. Аз да се скрия, че защо да се крия? Слава богу, не съм нито обрал, нито убил някого... Как така!

– Добре, ама закона не пита за твоята шуга и краста и глобява...

Донко се усмихна и недоверчиво намигна на съдията.

– Ами колко години има, откак вие селените сеете тъй... корени?

– А че открай време... Но повече по кукурузите, по къра и из горите. Но тая година, рекох си аз, е, що бива, акцизните и те разбират от човещина и си посеях в градината.

Донко почна да се прозява.

– Не мислеше ли, че престъпяш закона?

– Кой, аз ли?... Как да го престъпям – не съм убил.

– Но ти знаеше ли, че си отговорен? Ето например аз знам.

– Се трябва да знаеш, нали си учен. Господ е знаял кому да дава ум и разум. На, ти размишляваш какво е, що е, а стражаря, това говедо, хване те за яката и без да мисли – блъска те. Ей, човече, ти най-напред размисли, па после блъскай. Право е речено, че на говедо ум се не дава... Запиши там, господин съдия, че стражаря тамам два пъти ме удари по зъбите, дето ме удари по гърба, него и не смятам.

– А защо те е бил?

– Колко ти знаеш, толкова и аз знам... па и той надали знае повече... Просто власт му е – бие, а това не е право...

– Ти много дърдориш, приятелю... гледаш да замажеш работата.

– Защо да дърдоря? Попитай в село, ако не вярваш. Аз му казвам – за шуга, а той става и... пат – бие... За шугата ще му казвам, разбира се, което е право, право да е...

– Е-е, приятелю, ти пак ли захвана за шугата, я ми поразправи нещо и за крастата – ухили се съдията.

– Крастата по-често лови магаретата, а по нас тях ги няма толкоз, само Алачето има...

– Кой е този Алачето?

– Иван Алачето, господин съдия, има си хас да го не знаеш, него го знаят навсякъде...

– Доста, мълкни!

Настъпи мълчание. Донко пристъпяше от крак на крак, гледаше на покритата със зелено сукно маса и усилено мигаше с очи, като че гледаше право в слънцето, а не в сукното. Съдията бързо пишеше.

– Да си отивам ли? – попита Донко след малко.

– Не... трябва да чуеш присъдата си, ще бъдеш глобен.

– Как глобен, че защо?... Мен ме глобиха с постановление и аз се обжалвах вас, кому другиму... А ти трябва да развещаеш правото от кривото.

Донко престана да мига и като навъси гъстите си вежди, въпросително погледна съдията.

– Трябва да си ходя, господин съдия... Сбогом!... Знаеш, жената е добила, па е болна, а ти виж там какво е добре...

– Ти стой тук и мълчи!

– Аз и тъй мълча – избъбра Донко.

– Ти ме объркваш... почакай там... Да чуеш присъдата, ти ще бъдеш глобен... Член еди-кой си от закона... – почна да говори бързо съдията, а Донко мигаше и от всичките думи на съдията разбра това: Донко Петров се глобява 200 лева в полза на хазната и да заплати съдебните разноски.

– Ама, господин съдия, не е право... сиромаси сме...

– Пшът – рече съдията, – закон сърце няма, молба не разбира...

– Ама закона трябва да има сърце, господин съдия – умолително почна Донко, но съдията прекъсна думите му и се оттегли на почивка.

КРАЙ

© 1903 Елин Пелин

Публикувано в сп. Селска разговорка, I, кн. 3–4, януари–февруари 1903, с. 17–20, с подзаглавие „Разказ по Антон Чехов“, без подпис. – Разказът е преработка, несъмнено на Елин Пелин, на Чеховия разказ „Злоумишленик“, преведен малко преди тава на български (сп. Сполука, II, бр. 4, 30 декември 1902). Елин Пелин дава произшествието с български лица и в българска обстановка, което прави разказа особено интересен както за изучаване влиянието на Чехов върху Елин Пелин, така и за специфичното виждане на българския автор.

Сканиране, разпознаване и редакция: Ивет Костова, 2008

Публикация:

Елин Пелин. Съчинения, том I – Разкази 1901–1906

Редактор: Светла Гюрова

Издателство „Български писател“, 1972 г.

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5276>]